משנה · ראשונים · ברטנורא · סדר מועד

ברטנורא על משנה מגילה

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברטנורא על משנה מגילה

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברטנורא-על-משנה-מגילה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161024 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ד 6
משנה ה 6
משנה ו 6
משנה ז 6
משנה ח 7
משנה ט 7
משנה י 7
משנה יא 8
פרק ב 8
משנה א 8
משנה ב 8
משנה ג 9
משנה ד 9
משנה ה 10
משנה ו 10
פרק ג 10
משנה א 10
משנה ב 11
משנה ג 11
משנה ד 11
משנה ה 12
משנה ו 12
פרק ד 13
משנה א 13
משנה ב 13
משנה ג 14
משנה ד 14
משנה ה 15
משנה ו 15
משנה ז 16
משנה ח 16
משנה ט 16
משנה י 17

פרק א

משנה א

מְגִלָּה נִקְרֵאת בְּאַחַד עָשָׂר, בִּשְׁנֵים עָשָׂר. פְּעָמִים בָּזֶה וּפְעָמִים בָּזֶה, כִּדְמְפָרֵשׁ וְאָזֵיל: **מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן קוֹרִין בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר**. דִּכְתִיב (אסתר ט) עַל כֵּן הַיְּהוּדִים הַפְּרָזִים עוֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר, וּמִדִּפְרָזִים בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר שְׁמַע מִנָּה דְּמַקְּפִין בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר. וּמִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ, נַפְקָא לָן גְּזֵרָה שָׁוָה מִפְּרָזִי פְּרָזִי, כְּתִיב הָכָא הַיְּהוּדִים הַפְּרָזִים וּכְתִיב הָתָם (דברים ג) לְבַד מֵעָרֵי הַפְּרָזִי, מַה לְּהַלָּן מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ אַף כָּאן מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ. וְתִקְּנוּ שֶׁהַכְּרַכִּים הַמַּקִּפִים חוֹמָה מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לָהֶם חוֹמָה עַכְשָׁיו יִקְרְאוּ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כְּמוֹ שׁוּשָׁן, כְּדֵי לַחֲלֹק כָּבוֹד לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיְתָה חֲרֵבָה בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ קוֹרִין כִּבְנֵי שׁוּשָׁן וְיֵחָשְׁבוּ כְּאִלּוּ הֵם כְּרַכִּים הַמַּקִּפִים אַף עַל פִּי שֶׁהֵם עַתָּה חֲרֵבִין, וְיִהְיֶה זִכָּרוֹן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּנֵס זֶה. וּלְפִי שֶׁיְּהוֹשֻׁעַ הִתְחִיל לְהַלְחֵם בַּעֲמָלֵק תְּחִלָּה וּכְתִיב (שמות יז) כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ, לְפִיכָךְ הִזְכִּירוּ מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ:

אֲלָא שֶׁהַכְּפָרִים מַקְדִּימִין. כְּלוֹמַר מֵאַחַר שֶׁמַּקִּפִין קוֹרִין בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר וְשֶׁאֵין מַקִּפִין בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר, הַכֹּל בְּכֻלָּל, וְהֵיכִי מַשְׁכַּחַת תּוּ אַחַד עָשָׂר שְׁנֵים עָשָׂר וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר, אֲלָא שֶׁהַכְּפָרִים נָתְנוּ לָהֶם רְשׁוּת לְהַקְדִּים קְרִיאָתָן לְיוֹם הַכְּנִיסָה, יוֹם שֵׁנִי בְּשַׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר, אוֹ חֲמִישִׁי בְּשַׁבָּת, שֶׁהֵן יוֹם הַכְּנִיסָה שֶׁהַכְּפָרִים מִתְכַּנְּסִים בָּעֲיָרוֹת לְמִשְׁפָּט, לְפִי שֶׁבֵּית דִּין יוֹשְׁבִים בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי בְּתַקָּנַת עֶזְרָא, אִי נַמִּי מִתְכַּנְּסִין הַכְּפָרִים לָעֲיָרוֹת בַּשֵּׁנִי וַחֲמִישִׁי לִשְׁמֹעַ קְרִיאַת הַתּוֹרָה, וְהַכְּפָרִים אֵינָם בְּקִיאִים כָּל כָּךְ לִקְרוֹת וּצְרִיכִים שֶׁיִּקְרְאֶנָּה לָהֶם אֶחָד מִבְּנֵי הָעִיר, וְלֹא הִטְרִיחוּם חֲכָמִים לַחֲזֹר וְלִבֹּא בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ פְּנוּיִים בְּיוֹם פּוּרִים לְהַסְפִּיק צָרְכֵי סְעֻדַּת פּוּרִים לִבְנֵי הָעֲיָרוֹת. וּמְצָאוּ לְדָבָר זֶה רֶמֶז מִן הַמִּקְרָא, דִּכְתִיב (אסתר ט) לְקַיֵּם אֶת יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם, וְאִי לֹא תַּקּוֹן מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר אֶלָּא אַרְבָּעָה עָשָׂר וַחֲמִשָּׁה עָשָׂר הַכְּתוּבִים בַּמִּקְרָא, לֵימָא קְרָא בִּזְמַנָּם, מַאי זְמַנֵּיהֶם, שְׁמַע מִנָּה עוֹד שְׁנֵי זְמַנִּים אֲחֵרִים חוּץ מֵאוֹתָן הַכְּתוּבִים בַּמְּגִלָּה. וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר לֹא צָרִיךְ קְרָא לְרַבּוּיֵי שֶׁיְּהֵא רָאוּי לְקְרִיאָה, שֶׁעִקַּר הַנֵּס בּוֹ הָיָה, שֶׁבּוֹ נִקְהֲלוּ לְהִנָּקֵם מֵאוֹיְבֵיהֶם בֵּין בְּשׁוּשַׁן בֵּין בִּשְׁאָר מְדִינוֹת, עַל כָּרְחֵךְ לֹא רַבִּי קְרָא אֶלָּא אַחַד עָשָׂר וּשְׁנֵים עָשָׂר. וְאֵין לוֹמַר דְּרַבֵּי שִׁשָּׁה עָשָׂר וְשִׁבְעָה עָשָׂר שֶׁלְּאַחַר אַרְבָּעָה עָשָׂר וַחֲמִשָּׁה עָשָׂר הַכְּתוּבִים בַּמְּגִלָּה, דְּאָמַר קְרָא (שם) וְלֹא יַעֲבֹר:

משנה ב

חָל לִהְיוֹת אַרְבָּעָה עָשָׂר בְּעֶרֶב שַׁבָּת. עֲיָרוֹת וּמֻקָּפִין קוֹרִין בּוֹ בַּיּוֹם, שֶׁאֵין קְרִיאַת מְגִלָּה בְּשַׁבָּת, גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִטְלֶנָּה בְּיָדוֹ וְיַעֲבִירֶנָּה אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְאִם יְאַחֲרֶנָּה עַד אֶחָד בְּשַׁבָּת הָוֶה לֵיהּ שִׁשָּׁה עָשָׂר, וְאָמַר קְרָא וְלֹא יַעֲבֹר. וְאַף עַל פִּי שֶׁבְּנֵי הַכְּרַכִּים קוֹרִין הַמְּגִלָּה בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר כְּשֶׁחָל חֲמִשָּׁה עָשָׂר לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם אֵין קוֹרִין וַיָּבֹא עֲמָלֵק אֶלָּא בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר וּמַפְטִירִים פָּקֹדְתִּי, וְשׁוֹאֲלִין וְדוֹרְשִׁין בְּהִלְכוֹת פּוּרִים כָּל אוֹתָהּ שַׁבָּת. וּסְעֻדַּת פּוּרִים אֵית דְּאָמְרֵי דְּעָבְדִי לַהּ בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁבּוֹ קוֹרִין אֶת הַמְּגִלָּה, וְאִית דְּאָמְרֵי דִּמְאַחֲרִין אוֹתָהּ לְאַחַר הַשַּׁבָּת. וְהָכִי מַשְׁמַע בַּיְרוּשַׁלְמִי דִּסְעֻדַּת פּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת מְאַחֲרִין וְלֹא מַקְדִּימִין. וּלְכֻלֵּי עָלְמָא אֵין עוֹשִׂים אוֹתָהּ בְּשַׁבָּת:

חָל לִהְיוֹת. אַרְבָּעָה עָשָׂר: **בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת כְּפָרִים מַקְדִּימִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה**. דַּהֲוָה לֵיהּ אַחַד עָשָׂר. וְהֵנֵי מִלֵּי שֶׁהֶקֵּלוּ חֲכָמִים לִבְנֵי הַכְּפָרִים לְהַקְדִּים לְיוֹם הַכְּנִיסָה, בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁרוּיִין עַל אַדְמָתָן וּשְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יוֹצְאִים לְהוֹדִיעַ מָתַי קִדְּשׁוּ בֵּית דִּין הַחֹדֶשׁ וּמָתַי הַפֶּסַח נִקְבַּע. אֲבָל בַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁהָעָם מִסְתַּכְּלִין בְּקִרְיאַת הַמְּגִלָּה וּמוֹנִים מִמֶּנָּה שְׁלֹשִׁים יוֹם לְפֶסַח, אִם יַקְדִּימוּ הַכְּפָרִים קְרִיאָתָן הֲרֵי יַעֲשׂוּ הַפֶּסַח לְסוֹף שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁל קְרִיאָה, וְנִמְצְאוּ אוֹכְלִין חָמֵץ בְּיָמִים אֲחָרוֹנִים שֶׁל פֶּסַח, לְפִיכָךְ אֵין קוֹרִין אוֹתָהּ אֶלָּא בְּזְמַנָּהּ:

משנה ג

עֲשָׂרָה בַּטְלָנִין. שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, שֶׁבְּטֵלִים מִמְּלַאכְתָּן וְנִזּוֹנִים מִשֶּׁל צִבּוּר, כְּדֵי לִהְיוֹת מְצוּיִין תָּמִיד בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת:

בְּאֵלּוּ אָמְרוּ. בִּזְמַנִּים שֶׁל מְגִלָּה אָמְרוּ מַקְדִּימִין אִם חָל זְמַן קְרִיאָתָהּ בְּשַׁבָּת:

אֲבָל זְמַן עֲצֵי הַכֹּהֲנִים וְהָעָם. שֶׁהָיוּ מִשְׁפָּחוֹת לְיִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבּוּעִים לָהֶם יָמִים בְּכָל שָׁנָה לְהָבִיא עֵצִים לַמִּקְדָּשׁ לְצֹרֶךְ הַמַּעֲרָכָה, וּמְבִיאִין קָרְבַּן עֲצִים עִמָּהֶם עוֹלוֹת נְדָבָה, אִם חָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת מְאַחֲרִים לְיוֹם מָחָר:

וְתִשְׁעָה בְאָב. וְהוּא הַדִּין שְׁאָר תַּעֲנִיּוֹת אִם חָל אֶחָד מֵהֶן לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת:

וַחֲגִיגָה. אִם חָל יוֹם טוֹב בְּשַׁבָּת דּוֹחִין שַׁלְמֵי חֲגִיגָה לְמָחָר, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לָהּ תַּשְׁלוּמִין כָּל שִׁבְעָה. וְכֵן הַקָּהֵל אֶת הָעָם, שֶׁהָיָה הַמֶּלֶךְ קוֹרֵא בְּסֵפֶר מִשְׁנֵה תּוֹרָה, וְכָל הָעָם חַיָּבִין לָבֹא וּלְהָבִיא אֶת טַפָּם, כִּדְכְתִיב (דברים לא) הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף, וּבְשַׁבָּת אֵי אֶפְשָׁר וְדוֹחִין אוֹתוֹ לְמָחָר:

וְלֹא מַקְדִּימִין. דְּאַכַּתִּי לֹא מָטֵי זְמַן חִיּוּבֵיהוּ. וְתִשְׁעָה בְאָב, דְּאַקְדּוֹמֵי פֻּרְעָנוּתָא לֹא מַקְדְּמִינַן:

משנה ד

אין בין אדר ראשון לאדר שני וכו'. הכי קאמר, אין בין ארבעה עשר וחמשה עשר של אדר ראשון לארבעה עשר וחמשה עשר של אדר שני, אלא מקרא מגלה ומתנות לאביונים, הא לענין הספד ותענית זה וזה שוין:

משנה ה

אין בין יום טוב לשבת אלא אכל נפש בלבד. מתניתין בית שמאי היא דאמרי [ביצה יב.] אין מוציאין את הקטן ולא את הלולב ולא את הספר תורה לרשות הרבים כיון שאין בהם צורך אכל נפש. ואין כן הלכה, אלא כדברי בית הלל דאמרי מתוך שהתרה הוצאה לצורך אכילה התרה נמי שלא לצורך אכילה. ואיכא נמי מלי אחרינא שאסורים בשבת ומתירים ביום טוב אף על פי שאינם צורך אכל נפש, כגון משילין פרות דרך ארבה ביום טוב, אבל לא בשבת:

שזה זדונו בידי אדם. שבת יש בה מיתת בית דין:

משנה ו

אין בין המדר הנאה. אין מדר הנאה חמור ממדר מאכל אלא דריסת הרגל, שמדר הנאה אסור לו לכנס בתוך שלו ומדר מאכל מתר:

וכלים שאין עושין בהן אכל נפש. מתר למדר מאכל. ודוקא במקום שאין משכירין כיוצא בהם, אבל במקום שמשכירין כיוצא בהם, אסור, דכל הנאה המביאה לידי מאכל שאם לא ההנהו זה מחסר בה שוה פרוטה, הנאת מאכל הוא, שהרי ראויה אותה פרוטה לקנות בה מאכל:

נדר. האומר הרי עלי עולה, ולאחר זמן הפרישה ונאבדה, חייב באחריותה:

נדבה. האומר הרי זו עולה, ונאבדה, אינו חייב באחריותה, שהרי לא קבלה עליו. אבל לענין בל תאחר זה וזה שוין, דכתיב (דברים כג) כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה אשר דברת בפיך, הרי נדר ונדבה אמורים בענין:

משנה ז

שתי ראיות. בין ביום אחד בין בשני ימים רצופים. וכן שלש ראיות בין ביום אחד בין בשלשה ימים רצופים, או שתים ביום אחד ואחת למחר:

אלא קרבן. שזב הרואה שתי ראיות אינו טעון קרבן. אבל לענין לעשות משכב ומושב אב הטמאה ואפלו לא נגע בהן, וספירת שבעה משפיפסק מזובו, שצריך למנות שבעה נקיים קדם שיטבול, זה וזה שוים:

אין בין מצרע מסגר. שטעון הסגר כדכתיב (ויקרא יג) והסגירו הכהן שבעת ימים:

לִמְצֹרָע מֻחְלָט. שֶׁטִּמְאוֹ הַכֹּהֵן לְגַמְרֵי:
אֶלָּא פְּרִיעָה וּפְרִימָה. הָא לְעִנְיַן שְׁלוּחַ וְטֻמְאָה זֶה וְזֶה שָׁוִין:
אֵין בֵּין טָהוֹר מִתּוֹךְ הֶסְגֵּר לְטָהוֹר מִתּוֹךְ הֶחְלֵט אֶלָּא תִּגְלַחַת וְצִפֳּרִים. דְּגַבֵּי תִּגְלַחַת וְצִפֳּרִים כְּתִיב (שם יד) וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרַעַת מִן הַצָּרוּעַ, יָצָא מֻסְגָּר שֶׁצָּרַעְתּוֹ תְּלוּיָה בַּיָּמִים, שֶׁאֲפִלּוּ נִרְפָּא צָרִיךְ לִהְיוֹת מֻסְגָּר שִׁבְעָה יָמִים. אֲבָל לְעִנְיַן טָהֳרָה בְּמִקְוֶה זֶה וְזֶה שָׁוִין, דִּבְטָהוֹר מִתּוֹךְ הֶסְגֵּר נַמִּי כְּתִיב (שם יג) וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָהֵר. וְאַף עַל גַּב דְּאִיכָּא נַמִּי קָרְבָּנוֹת אָשָׁם וְלֹג שֶׁמֶן, מִיהוּ הָכָא בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וּרְפוּאָתוֹ הוּא דְּקָתָנֵי, וְלֹא אַיְירֵי בַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵן בַּשְּׁמִינִי:

משנה ח

נִכְתָּבִין בְּכָל לָשׁוֹן. בִּכְתָב שֶׁל כָּל אֻמָּה וּבְלָשׁוֹן שֶׁל כָּל אֻמָּה:
אֵין נִכְתָּבִין אֶלָּא יְוָנִית. וְטַעְמָא דְּשָׁרוּ סְפָרִים בִּיוָנִית יוֹתֵר מִשְּׁאָר לְשׁוֹנוֹת, דְּאָמַר קְרָא (בראשית ט) יַפְתְּ אֱלֹהִים לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי שֵׁם, יְפִיפוּתוֹ שֶׁל יֶפֶת, כְּלוֹמַר הַלָּשׁוֹן הַיָּפָה שֶׁבְּכָל בְּנֵי יֶפֶת, יִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי שֵׁם, וְאֵין לְךָ לָשׁוֹן יָפָה בְּכָל בְּנֵי יֶפֶת כִּלְשׁוֹן יָוָנִי. וַהֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. מִיהוּ בַּזְּמַן הַזֶּה כְּבָר אָבַד אוֹתוֹ לָשׁוֹן יָוָנִי וְנִשְׁתַּבֵּשׁ, לְפִיכָךְ אֵין כּוֹתְבִין סְפָרִים בַּזְּמַן הַזֶּה אֶלָּא בִּכְתַב הַקֹּדֶשׁ וּבִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ:

משנה ט

לְמֵרֵבָּה בִּבְגָדִים. כֹּהֲנִים שֶׁשִּׁמְּשׁוּ בְּבֵית שֵׁנִי, וְאַף בְּבֵית רִאשׁוֹן מִן יֹאשִׁיָּהוּ וְאֵילָךְ שֶׁנִּגְנְזָה צְלוֹחִית שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה בְּיָמָיו, וְלֹא הָיוּ כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים אֶלָּא בִּלְבִישַׁת הַבְּגָדִים בִּלְבַד:
פַּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת. כֹּהֵן מָשׁוּחַ שֶׁהוֹרָה הֶהֵת בְּדָבָר שֶׁזִּדּוֹנוֹ כָּרֵת, וְעָשָׂה כְּהוֹרָאָתוֹ, מֵבִיא פָּר, כְּדִכְתִיב (ויקרא ד) וְאִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ:
כֹּהֵן הַמְשַׁמֵּשׁ. כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁאֵרַע בּוֹ פְּסוּל וּמִנּוּ אַחֵר תַּחְתָּיו וְעָבַר פְּסוּלוֹ וְחָזַר לַעֲבוֹדָתוֹ, וְהֶעֱבִירוּ הַבָּא תַּחְתָּיו, הָרִאשׁוֹן קָרוּי מְשַׁמֵּשׁ, וְהַשֵּׁנִי עָבַר:
אֶלָּא פַּר יוֹם הַכִּפּוּרִים. שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִיא שְׁנַיִם. וְכֵן עֲשִׁירִית הָאֵיפָה חֲבִיתֵי כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁבְּכָל יוֹם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִיא שְׁתַּיִם. הָא לְכָל שְׁאָר דְּבָרִים זֶה וְזֶה שָׁוִין, אִם בָּא לְהַקְטִיר אוֹ לַעֲבֹד שׁוּם עֲבוֹדָה מְשַׁמֵּשׁ בִּשְׁמֹנָה בְּגָדִים, וּשְׁנֵיהֶם מְצֻוִּין עַל הַבְּתוּלָה, וּמַזְהִירִים עַל הָאַלְמָנָה, וּמַקְרִיבִין אוֹנְנִין:

משנה י

אֵין בֵּין בָּמָה גְּדוֹלָה. בִּשְׁעַת הֶתֵּר הַבָּמוֹת מַיְרֵי. בָּמָה גְּדוֹלָה הִיא בָּמַת צִבּוּר שֶׁהָיְתָה בְּנֹב וְגִבְעוֹן:
לְבָמָה קְטַנָּה. שֶׁל כָּל יָחִיד וְיָחִיד, שֶׁכָּל אֶחָד הָיָה עוֹשֶׂה בָּמָה לְעַצְמוֹ:

אֲלָא פְּסָחִים. וְכָל שֶׁהוּא כְּעֵין פְּסָחִים, דְּהַיְנוּ הַחוֹבוֹת שֶׁקִּבּוּעַ לָהֶן זְמַן כַּפֶּסַח, כְּגוֹן תְּמִידִים וּמוּסָפִים. אֲבָל חוֹבוֹת שֶׁאֵין קִבּוּעַ לָהֶם זְמַן, כְּגוֹן פַּר הֶעְלֵם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר וּשְׂעִירֵי עֲבוֹדָה זָרָה, אַף בְּבָמָה גְּדוֹלָה לֹא הָיוּ קְרֵבִין:

משנה יא

בְּכָל הָרוֹאֶה. בְּכָל מָקוֹם שֶׁיְּכוֹל לִרְאוֹת מִשָּׁם אֶת שִׁילֹה:

יֵשׁ אַחֲרֶיהָ הֶתֵּר. כְּשֶׁחָרְבָה שִׁילֹה הֻתְּרוּ הַבָּמוֹת:

פרק ב

משנה א

הַקּוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה לְמַפְרֵעַ לֹא יָצָא. דִּכְתִיב (אסתר ט) וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים, מָה עֲשִׂיַּת הַיָּמִים אִי אֶפְשָׁר לְמַפְרֵעַ, דְּאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה חֲמִשָּׁה עָשָׂר קֹדֶם אַרְבָּעָה עָשָׂר, אַף זְכִירָה שֶׁהִיא קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, לְמַפְרֵעַ לֹא:

קָרָאהּ עַל פֶּה. לֹא יָצָא. כְּתִיב הָכָא נִזְכָּרִים, וּכְתִיב הָתָם (שמות יז) כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר:

קָרָאהּ תַּרְגּוּם בְּכָל לָשׁוֹן לֹא יָצָא. הָכִי קָאָמַר, עִבְרִי שֶׁקְּרָאהּ תַּרְגּוּם וְאֵינוֹ מֵבִין בְּלָשׁוֹן תַּרְגּוּם, אוֹ בְּכָל שְׁאָר לָשׁוֹן שֶׁאֵינוֹ מֵבִין, לֹא יָצָא:

אֲבָל קוֹרִין אוֹתָהּ לַלּוֹעֲזוֹת בְּלַעַז. בְּאוֹתוֹ לָשׁוֹן שֶׁהֵם מְבִינִים. וּבִלְבַד שֶׁתְּהֵא כְּתוּבָה בְּאוֹתוֹ לָשׁוֹן, שֶׁלֹּא יְהֵא קוֹרֵא עַל פֶּה:

וְהַלּוֹעֵז שֶׁשָּׁמַע אַשּׁוּרִית יָצָא. וְיוָנִית הֲרֵי הוּא כְּאַשּׁוּרִית לְדִין זֶה. אֶלָּא שֶׁכְּבָר אָבַד אוֹתוֹ לָשׁוֹן הַיְוָנִי וְנִשְׁתַּכַּח כִּדְכָתְבִינַן לְעֵיל:

משנה ב

סְרוּגִין. שֶׁקָּרָא מְעַט וְשָׁהָא, וְחָזַר וְקָרָא מְעַט וְשָׁהָא, אֲפִלּוּ שָׁהָא יוֹתֵר מִכְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ, יָצָא:

הָיָה כּוֹתְבָהּ כּוּ'. כְּגוֹן דִּכְתִיבָא כֻּלָּהּ וּמַנְּחָא קַמֵּיהּ וְקָרֵי פְּסוּקָא פְּסוּקָא בְּמִגְלָתָא דְּמַנְּחָא קַמֵּיהּ וְכָתַב לָהּ, דְּלֹא נָפֵיק יְדֵי חוֹבָתֵיהּ אֶלָּא כְּשֶׁקּוֹרֵא בְּמִגְלָּה שֶׁהִיא כְּתוּבָה כֻּלָּהּ:

אִם כֵּוֵן לִבּוֹ. לָצֵאת בִּקְרִיאָה זוֹ:

בְּסַם. שֹׁרֶשׁ עֵשֶׂב שֶׁקּוֹרִין לוֹ סַמָּא:

בְּסִקְרָא. אֶבֶן שֶׁצּוֹבְעִים בָּהּ אָדֹם:

קוֹמוֹס. מִין שְׂרָף, וּבְלַעַ"ז גוֹמָא:

קַנְקַנְתּוֹם. ודריאול"ו בְּלַעַ"ז, וּבְעַרְבִי זא"ג:

נֵזֶר. עֲשׂוּי מֵעֲשָׂבִים עַל יְדֵי דֶּבֶק וְכוֹתְבִים עָלָיו:

דִּפְתְּרָא. עוֹר שֶׁלֹּא נִשְׁלַם תִּקּוּנוֹ, דִּמְלִיחַ וּקְמִיחַ וְלֹא עָפִיץ:
עַל הַסַּפָּר. עַל הַקְּלָף:

משנה ג

בֶּן עִיר. שֶׁזְּמַנּוֹ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר:
שֶׁהָלַךְ לִכְרַךְ. שֶׁזְּמַנּוֹ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר:
אִם עָתִיד לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ. אִם הוּא בֶּן כְּרַךְ שֶׁהָלַךְ לְעִיר וְעָתִיד לָצֵאת מִן הָעִיר בְּלֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר קֹדֶם עֲמוּד הַשַּׁחַר, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בַּלַּיְלָה בָּעִיר, הוֹאִיל וּבַיּוֹם לֹא יִהְיֶה בָּעִיר אֵין זֶה אֲפִלּוּ פָּרוּז לְיוֹמוֹ, הִלְכָךְ קוֹרֵא כִּמְקוֹמוֹ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר. אֲבָל אִם אֵינוֹ עָתִיד לָצֵאת מִשָּׁם הַלַּיְלָה, דְּהַשְׁתָּא הֲוֵי פָּרוּז לְאוֹתוֹ הַיּוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁעָתִיד לַחֲזֹר לְמָחָר אוֹ לְיוֹם אַחֵר, נִקְרָא פָּרוּז וְקוֹרֵא עִמָּהֶם. וְהוּא הַדִּין לְבֶן עִיר שֶׁהָלַךְ לִכְרַךְ, אִם עָתִיד לַחֲזֹר בְּלֵיל חֲמִשָּׁה עָשָׂר לֹא הֲוֵי מֻקָּף לְיוֹמוֹ, וְקוֹרֵא בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר, וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא בַּכְּרַךְ. אֲבָל אִם אֵין עָתִיד לַחֲזֹר בְּלֵיל חֲמִשָּׁה עָשָׂר, אֵינוֹ קוֹרֵא בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלָּא מַמְתִּין וְקוֹרֵא עִמָּהֶן. וְהָכִי מְפָרְשֵׁי לַהּ לְמַתְנִיתִין בַּגְּמָרָא:
רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כֻּלָּהּ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

משנה ד

הַכֹּל כְּשֵׁרִים לִקְרוֹת אֶת הַמְּגִלָּה. הַכֹּל לַאֲתוֹיֵי נָשִׁים:
חוּץ מֵחֵרֵשׁ. מַתְנִיתִין רַבִּי יוֹסֵי הִיא דְּאָמַר הַקּוֹרֵא וְלֹא הִשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו לֹא יָצָא:
רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר בְּקָטָן. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:
אֵין קוֹרִין אֶת הַמְּגִלָּה. שֶׁחַיָּב אָדָם לִקְרוֹת אֶת הַמְּגִלָּה בַּלַּיְלָה וְלַחֲזֹר וּלְקָרְאָהּ בַּיּוֹם. וּקְרִיאָה שֶׁל יוֹם לֹא תְּהֵא אֶלָּא לְאַחַר הָנֵץ הַחַמָּה, דִּכְתִיב (אסתר ט) וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים:
וְלֹא מָלִין. דִּכְתִיב (ויקרא יב) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל:
וְלֹא טוֹבְלִין וְלֹא מַזִּין. דִּכְתִיב בְּהַזָּאָה (במדבר יט) וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְהַקְּשָׁה טְבִילָה לְהַזָּאָה. וְדַוְקָא כְּשֶׁטּוֹבֵל בַּשְּׁבִיעִי אָמְרִינַן דְּאֵין טוֹבְלִין אֶלָּא בַּיּוֹם, וְלֹא אָמְרִינַן מִשֶּׁחֲשֵׁכָה בִּתְחִלַּת שְׁבִיעִי רָאוּי לִטְבֹּל, אַף עַל גַּב דְּלַיְלָה תְּחִלַּת הַיּוֹם הוּא. אֲבָל מִשֶּׁעָבַר יוֹם שְׁבִיעִי מֻתָּר לִטְבֹּל בַּלַּיְלָה:
שׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם. בְּאַחַד עָשָׂר יָמִים שֶׁבֵּין נִדָּה לְנִדָּה, אִם רָאֲתָה יוֹם אֶחָד שׁוֹמֶרֶת יוֹם מָחֳרָתוֹ, וְטוֹבֶלֶת בְּאוֹתוֹ יוֹם עַצְמוֹ מִשֶּׁתָּנֵץ הַחַמָּה:
מִשָּׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר כָּשֵׁר. דִּמְשֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר אִקְרֵי יוֹם, דִּכְתִיב בְּסֵפֶר עֶזְרָא (נחמיה ד) וַאֲנַחְנוּ עוֹשִׂים בַּמְּלָאכָה [וְגוֹ'] מֵעֲלוֹת הַשַּׁחַר וְעַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ וְהָיָה

לָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמָר וְהַיּוֹם לִמְלָאכָה. וְלֹא אָמְרוּ עַד הֶנֵּץ הַחַמָּה אֶלָּא כְּדֵי לָצֵאת מִסְפֵּק לַיְלָה, לְפִי שֶׁאֵין הַכֹּל בְּקִיאִין כְּשֶׁיַּעֲלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר:

משנה ה

וּלְוִדּוּי הַפָּרִים. פֹּר כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּפַר הֶעְלֵם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר, שֶׁמִּתְוַדִּים עֲלֵיהֶם חֶטְאָם שֶׁהֶבִיאוּם עָלָיו:

וּלְוִדּוּי מַעֲשֵׂר. בְּעֶרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת:

לַסְּמִיכָה. וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעוֹלָה:

לַהֲנָשָׁה. מַגִּישׁ אֶת הַמִּנְחָה תְּחִלָּה בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית שֶׁל מִזְבֵּחַ, וְאַחַר כָּךְ קוֹמֵץ:

וְלַקֳּמִיצָה וְלַהַקְטָרָה. בְּהַקְטֶרֶת קֹמֶץ קָאָמַר, שֶׁהוּא בְּמִנְחָה כְּנֶגֶד זְרִיקַת דַּם בַּזְּבָחִים, וְאֵינָהּ כְּשֵׁרָה אֶלָּא בַּיּוֹם. אֲבָל הֶקְטֵר חֲלָבִים וְאֵבָרִים כָּשֵׁר כָּל הַלַּיְלָה כִּדְתָנַן בְּמַתְנִיתִין:

לְקַבָּלָה. קַבָּלַת הַדָּם בְּמִזְרָק:

לְהַזָּיָה. הַזַּיַּת פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְכָל חַטָּאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת. וּזְרִיקַת דָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ נַמִּי קָרֵי הַזָּיָה:

משנה ו

וּלְהֶקְטֵר חֲלָבִים וְאֵבָרִים. מוֹתְרֵי תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, דִּכְתִיב בֵּהּ (ויקרא ו) הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָהּ עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה:

זֶה הַכְּלָל דָּבָר שֶׁמְּצְוָתוֹ בַּיּוֹם כָּשֵׁר כָּל הַיּוֹם. לַאֲתוֹיֵי סִדּוּר שְׁתֵּי בְּזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁנּוֹתְנִים עַל לֶחֶם הַפָּנִים:

וְדָבָר שֶׁמְּצְוָתוֹ בַּלַּיְלָה כָּשֵׁר כָּל הַלַּיְלָה. לַאֲתוֹיֵי אֲכִילַת פְּסָחִים שֶׁכָּשֵׁר כָּל הַלַּיְלָה. וְלֹא אָמְרוּ חֲכָמִים עַד חֲצוֹת אֶלָּא כְּדֵי לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֲבֵרָה:

פרק ג

משנה א

בְּנֵי הָעִיר. רְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר. יֵשׁ בָּהּ קְדֻשָּׁה, שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בָּהּ בַּתַּעֲנִיּוֹת. וַחֲכָמִים פְּלִיגִי עַל סְתָם מַתְנִיתִין וְאָמְרֵי רְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר אֵין בָּהּ מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה, הוֹאִיל וְאֵין מִתְפַּלְּלִין בָּהּ אֶלָּא בְּאַקְרַאי בְּעָלְמָא. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

בֵּית הַכְּנֶסֶת לוֹקְחִים תֵּבָה. וְדַוְקָא בֵּית הַכְּנֶסֶת דִּכְפָרִים הוּא דְּמָצוּ מְזַבְּנֵי לַהּ, אֲבָל בֵּית הַכְּנֶסֶת דִּכְרַכִּים כֵּיוָן דְּמֵעֲלְמָא קָא אָתוּ לַהּ, הַוְיָא דְּרַבִּים וְלֹא מָצוּ מְזַבְּנֵי לַהּ:

סְפָרִים. נְבִיאִים וּכְתוּבִים:

אֲבָל אִם מָכְרוּ תּוֹרָה לֹא יִקְחוּ סְפָרִים. דְּמֵעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְאֵין מוֹרִידִין:

וְכֵן בְּמוֹתַרְיֵהֶן. מָכְרוּ סְפָרִים וְלָקְחוּ מִמִּקְצַת הַדְּמִים תּוֹרָה, לֹא יִקְחוּ מִן הַמּוֹתָר דָּבָר שֶׁקִּדְּשָׁתוּ פְּחוּתָה. וְלֹא נֶאֶמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ אֶלָּא כְּשֶׁלֹּא מָכְרוּ שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר, אֲבָל אִם מָכְרוּ שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר, אֲפִלּוּ לִקְנוֹת בַּדִּמִּים שֵׁכָר לִשְׁתּוֹת מֻתָּר. וְדַוְקָא בְּשֶׁל כְּפָרִים כִּדְאָמְרִינַן:

משנה ב

אֶלָּא עַל תְּנַאי. וַאֲפִלּוּ מִשֶּׁל רַבִּים לְרַבִּים אָסוּר לִמְכֹּר מְכִירָה חֲלוּטָה, דְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן הוּא, כְּלוֹמַר אֵינוֹ בְּעֵינֵינוּ כְּלוּם. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

מִמְכַּר עוֹלָם. וַאֲפִלּוּ לְיָחִיד, וַאֲפִלּוּ לְכָל תַּשְׁמִישִׁין חוּץ מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים, דִּלְאוֹתָם אַרְבָּעָה דְּבָרִים לֹא יִמְכֹּר:

בֵּית הַמַּיִם. לִכְבִיסָה. אִי נַמִּי לְמֵי רַגְלַיִם:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מוֹכְרִין אוֹתוֹ לְשֵׁם חָצֵר וְכוּ'. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ג

וְאֵין מַפְשִׁילִין. גּוֹדְלִים וּפוֹתְלִים. וְהוּא הַדִּין לְכָל שְׁאָר מְלָאכוֹת, אֶלָּא הַפְשָׁלַת חֲבָלִים צָרִיךְ מָקוֹם רְחַב יָדַיִם, וּבֵית הַכְּנֶסֶת בַּיִת גָּדוֹל הוּא וְרָאוּי לְכָךְ וַהֲוֵי אוֹרְחֵיהּ:

קַפַּנְדְּרִיָא. לְקַצֵּר הִלּוּכוֹ דֶּרֶךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת. וּלְשׁוֹן קַפַּנְדְּרִיָא, אַדְמַקִּיפְנָא דְּרֵי אָעוּל בְּהָא, כְּלוֹמַר בְּעוֹד שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לְהַקִּיף שׁוּרוֹת בָּתִּים אֶקְצַר מַהֲלָכִי וְאֶכְנַס דֶּרֶךְ כָּאן:

מִפְּנֵי עֲגָמַת נָפֶשׁ. שֶׁיִּזְכְּרוּ יְמֵי בְּנָיָנוֹ וְיִתְּנוּ לֵב לִבְנוֹתוֹ אִם יוּכְלוּ, אוֹ יְבַקְּשׁוּ עָלָיו רַחֲמִים שֶׁיַּחְזֹר. לְפִיכָךְ אֵין אָסוּר אֶלָּא לִלְקֹט עֲשָׂבִים וּלְהַאֲכִיל לַבְּהֵמָה אוֹ לְאַבְּדָם [לְגַמְרֵי], אֲבָל לִלְקֹט וּלְהַנִּיחָם בְּמְקוֹמָם מֻתָּר, דְּאֵיכָא עֲגָמַת נָפֶשׁ:

משנה ד

קוֹרִין פָּרָשַׁת שְׁקָלִים. כִּי תִשָּׂא, לְהוֹדִיעַ שֶׁיְּבִיאוּ שִׁקְלֵיהֶם בַּאֲדָר, כְּדֵי שֶׁיַּקְרִיבוּ בְּאֶחָד בְּנִיסָן מִתְרוּמָה חֲדָשָׁה:

מַקְדִּימִין לְשֶׁעָבַר. קוֹרִין פָּרָשַׁת שְׁקָלִים בַּשַּׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וַאֲפִלּוּ חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲדָר בְּעֶרֶב שַׁבָּת מַקְדִּימִין לַשַּׁבָּת שֶׁעָבְרָה:

וּמַפְסִיקִין בַּשַּׁבָּת הַבָּאָה. מִלּוֹמַר פָּרָשָׁה שְׁנִיָּה, כְּדֵי שֶׁתִּקָּרֵא פָּרָשַׁת זָכוֹר בַּשַּׁבָּת הַסְּמוּכָה לְפוּרִים, לְסִמּוֹךְ מְחִיַּת עֲמָלֵק לְמְחִיַּת הָמָן:

בַּשְּׁלִישִׁית פָּרָה אַדֻּמָּה. לְהַזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְטַהֵר עַצְמָם כְּדֵי שֶׁיַּעֲשׂוּ פִּסְחֵיהֶם בְּטָהֳרָה. וְאֵיזוֹ הִיא שַׁבָּת שְׁלִישִׁית, כָּל שֶׁסְּמוּכָה לְפוּרִים מַאֲחֲרֶיהָ. וּכְשֶׁחָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, הַוְיָא לַהּ שַׁבָּת שְׁלִישִׁית שַׁבָּת הַסְּמוּכָה לְרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן. כְּדֵי לִסְמוֹךְ אַזְהָרַת טָהֳרַת טְמֵאֵי מֵתִים לִפְסָחִים:

בָּרְבִיעִית הַחֹדֶשׁ הַזֶּה. שֶׁשָּׁם פָּרָשַׁת הַפֶּסַח:
לִכְסַדְרָן. לְסֵדֶר הַהַפְטָרוֹת. שֶׁעַד הֵנָּה מַפְטִירִין מֵעֵין אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת. פָּרָשַׁת שְׁקָלִים בֵּן שֶׁבַע שָׁנִים. פָּרָשַׁת זָכוֹר פָּקַדְתִּי אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק. פָּרָשַׁת פָּרָה וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים. פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ. מִכָּאן וָאֵילָךְ חוֹזֵר לְהַפְטִיר מֵעֵין פָּרָשַׁת הַיּוֹם:
לַכֹּל מַפְסִיקִין. שֶׁאֵין מַפְטִירִין מֵעֵין הַפָּרָשָׁה אֶלָּא מֵעֵין הַמְּאֹרָע:

משנה ה

בְּפָרָשַׁת מוֹעֲדוֹת שָׁבְתוֹרַת כֹּהֲנִים. שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז. וּבְיוֹמָא קַמָּא מַיְירִי. וְהָאִידְנָא נָהוּג עַלְמָא שֶׁקּוֹרִין בְּיוֹם רִאשׁוֹן מִשְׁכּוּ וּקְחוּ לָכֶם, וּמַפְטִירִין בְּפֶסַח גִּלְגֵּל. בַּשֵּׁנִי שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב, וּמַפְטִירִין בְּפֶסַח יֹאשִׁיָּהוּ. בַּשְּׁלִישִׁי קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר. בָּרְבִיעִי אִם כֶּסֶף תַּלְוֶה. בָּחֲמִישִׁי פְּסָל לְךָ. בַּשִּׁשִּׁי וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ. בַּשְּׁבִיעִי שִׁירַת הַיָּם, וּמַפְטִירִין וַיְדַבֵּר דָּוִד. בַּשְּׁמִינִי שֶׁהוּא יוֹם טוֹב אַחֲרוֹן שֶׁל גָּלֻיּוֹת קוֹרִין כָּל הַבְּכוֹר, וּמַפְטִירִין עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד. בָּעֲצֶרֶת, בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי, וּמַפְטִירִין בַּמֶּרְכָּבָה שֶׁל יְחֶזְקֵאל. בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל גָּלֻיּוֹת קוֹרִין כָּל הַבְּכוֹר, וּמַפְטִירִין בַּחֲבַקּוּק. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וה' פָּקַד אֶת שָׂרָה, דִּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִפְקְדָה שָׂרָה, וּמַפְטִירִין בְּחַנָּה שֶׁגַּם הִיא נִפְקְדָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי בָּעֲקֵדָה, וּמַפְטִירִין הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם. בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שַׁחֲרִית קוֹרִין בְּאַחֲרֵי מוֹת, וּמַפְטִירִין כֹּה אָמַר רָם וְנִשָּׂא. בְּמִנְחָה קוֹרִין בָּעֲרָיוֹת, וּמַפְטִירִין בְּיוֹנָה. בְּשִׁנֵּי יָמִים טוֹבִים שֶׁל חַג קוֹרִין שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז, וּמַפְטִירִין בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן הִנֵּה יוֹם בָּא לַה', וּבְיוֹם טוֹב שֵׁנִי וַיְקַהֲלוּ אֶל הַמֶּלֶךְ. וּשְׁאָר כָּל יְמוֹת הֶחָג קוֹרִין בְּקָרְבְּנוֹת הֶחָג. כֵּיצַד, יוֹם שְׁלִישִׁי שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל חֹל הַמּוֹעֵד, כֹּהֵן קוֹרֵא וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי, לֵוִי קוֹרֵא וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, יִשְׂרָאֵל קוֹרֵא וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי, וְהָרְבִיעִי חוֹזֵר וְקוֹרֵא וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי כֹּהֵן קוֹרֵא וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, לֵוִי קוֹרֵא וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי, יִשְׂרָאֵל קוֹרֵא וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי, וְהָרְבִיעִי חוֹזֵר וְקוֹרֵא וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי. וְכֵן כֻּלָּם. בְּיוֹם טוֹב אַחֲרוֹן שֶׁל חַג, כָּל הַבְּכוֹר, וּמַפְטִירִין וַיְהִי כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה. וּלְמָחָר קוֹרִין וְזֹאת הַבְּרָכָה, וּמַפְטִירִין וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה. וְשַׁבָּת שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּחֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, בֵּין בְּפֶסַח בֵּין בְּסֻכּוֹת, קוֹרִין רְאֵה אַתָּה אוֹמֵר אֵלַי, וּמַפְטִירִין, בְּפֶסַח, הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת, וּבְסֻכּוֹת, בְּיוֹם בֹּא גוֹג. שֶׁמָּסֹרֶת בְּיָדֵינוּ דִּתְחִיַּת הַמֵּתִים עֲתִידָה לִהְיוֹת בְּפֶסַח, וּמִלְחֶמוֹת גּוֹג וּמָגוֹג בְּסֻכּוֹת:

משנה ו

בַּמַּעֲמָדוֹת בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. שֶׁבִּשְׁבִיל הַקָּרְבָּנוֹת נִתְקַיְּמוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְסֵדֶר קְרִיאָתָן מְפֹרָשׁ בְּמַסֶּכֶת תַּעֲנִית בְּפֶרֶק אַחֲרוֹן:

בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת. אִם בְּחֻקֹּתַי. לְהוֹדִיעַ שֶׁעַל עִסְקֵי הַחֵטְא בָּאָה פֻּרְעָנוּת לָעוֹלָם, וְיַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְיִנָּצְלוּ מִצָּרָתָם:

כְּסִדְרָן. בְּסֵדֶר פָּרָשַׁת הַיּוֹם:

וְאֵין עוֹלִין לָהֶם מִן הַחֶשְׁבּוֹן. כְּשֶׁיַּגִּיעַ יוֹם שַׁבָּת יַחְזְרוּ וְיִקְרְאוּ מַה שֶּׁקָּרְאוּ בְּשֵׁנִי וּבַחֲמִישִׁי וּבְשַׁבָּת בְּמִנְחָה:

שֶׁנֶּאֱמַר וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה. אַכַּ"ה מַתְנִיתִין קָאֵי, לְלַמֵּד מִכָּאן שֶׁמִּצְוָה לִקְרוֹת בְּכָל הַמּוֹעֵד מֵעִנְיַן הַמּוֹעֵד:

פרק ד

משנה א

הַקּוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה עוֹמֵד וְיוֹשֵׁב. רָצָה עוֹמֵד רָצָה יוֹשֵׁב:

קְרָאוּהָ שְׁנַיִם. בְּיַחַד:

יָצְאוּ. וְלֹא אָמְרִינַן שְׁנֵי קוֹלוֹת אֵין נִשְׁמָעִין כְּאֶחָד, דְּכֵיוָן דַּחֲבִיבָא לְהוּ יַחֲבֵי דַּעְתַּיְיהוּ:

מְקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְבָרֵךְ. אַחֲרֶיהָ, יְבָרֵךְ. אֲבָל לְפָנֶיהָ חַיָּב לְבָרֵךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁלֹּשׁ בְּרָכוֹת, עַל מִקְרָא מְגִלָּה, וְשֶׁעָשָׂה נִסִּים, וְשֶׁהֶחֱיָנוּ. בֵּין בַּלַּיְלָה בֵּין בַּיּוֹם. דִּקְרִיאָה שֶׁל יוֹם עִקָּר, דִּכְתִיב (אסתר ט) וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים. וְאֵיכָא לְמֵאן דְּאָמַר דְּכֵיוָן שֶׁבֵּרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ בַּלַּיְלָה לֹא יְבָרֵךְ בַּיּוֹם שֶׁהֶחֱיָנוּ. וְהָכִי מִסְתַּבְּרָא:

וְאֵין מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן. שֶׁלֹּא יִקְשֶׁה לַצִּבּוּר, מִפְּנֵי שֶׁהֵן יְמֵי מִלְאָכָה. וְשַׁבָּת בַּמִּנְחָה נַמִּי סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה הוּא, שֶׁהֲרֵי כָּל הַיּוֹם הָיוּ רְגִילִים לִדְרֹשׁ. וּמֵהַאי טַעְמָא נַמִּי אֵין מַפְטִירִין:

הַפּוֹתֵחַ וְהַחוֹתֵם בַּתּוֹרָה מְבָרֵךְ לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ. הַמַּתְחִיל לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה רִאשׁוֹן, מְבָרֵךְ לְפָנֶיהָ. וְהָאַחֲרוֹן, הַחוֹתֵם שֶׁהוּא הַמַּשְׁלִים, מְבָרֵךְ לְאַחֲרֶיהָ. וְכָל שְׁאָר הַקּוֹרִין בַּתּוֹרָה אֵין מְבָרְכִין לֹא לְפָנֶיהָ וְלֹא לְאַחֲרֶיהָ. וְהָאִידְנָא נְהִיגִי עַלְמָא דְּכֻלְּהוּ מְבָרְכִין לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ, גְּזֵרָה מִשּׁוּם הַנִּכְנָסִים וְלֹא שָׁמְעוּ הָרִאשׁוֹן שֶׁבֵּרֵךְ לְפָנֶיהָ וְיֹאמְרוּ אֵין בְּרָכָה בַּתּוֹרָה לְפָנֶיהָ, וּמִשּׁוּם הַיּוֹצְאִים וְלֹא יִשְׁמְעוּ הַחוֹתֵם מְבָרֵךְ לְאַחֲרֶיהָ וְהָרִאשׁוֹנִים לֹא בֵּרְכוּ, וְיֹאמְרוּ אֵין בְּרָכָה בַּתּוֹרָה לְאַחֲרֶיהָ:

משנה ב

וְאֵין מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן. דִּבְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים וּבְחֲלוֹ שֶׁל מוֹעֵד נַמִּי אִיכָּא בִּטּוּל מְלָאכָה, דִּמְלָאכֶת דָּבָר הָאָבֵד מֻתֶּרֶת:

בְּיוֹם טוֹב חֲמִשָּׁה. דְּכָל דִּטְפֵי לֵיהּ מִלְּתָא מֵחַבְרֵיהּ, טָפֵי לֵיהּ גַּבְרָא. הִלְכָךְ בְּרֵאשֵׁי חֳדָשִׁים וּבַמּוֹעֵד דְּאִיכָּא קָרְבַּן מוּסָף קוֹרִין אַרְבָּעָה. יוֹם טוֹב דְּאִיכָּא בִּטּוּל מְלָאכָה קוֹרִין חֲמִשָּׁה. וְיוֹם הַכִּפּוּרִים דְּעָנוּשׁ כָּרֵת קוֹרִין שִׁשָּׁה. שַׁבָּת דְּחִיּוּב סְקִילָה קוֹרִין שִׁבְעָה:

משנה ג

אֵין פּוֹרְסִין עַל שְׁמַע. עֶשְׂרָה שֶׁבָּאוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת אַחַר שֶׁקָּרְאוּ צִבּוּר אֶת שְׁמַע, עוֹמֵד אֶחָד וְאוֹמֵר קַדִּישׁ וּבָרְכוּ וּבָרְכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁלְּפָנֵי קְרִיאַת שְׁמַע. פּוֹרְסִין, לְשׁוֹן פְּרוּסָה, כְּלוֹמַר חֲצִי דָּבָר, מִשְּׁתֵּי בְּרָכוֹת שֶׁלְּפָנֵי קְרִיאַת שְׁמַע אוֹמֵר בָּרְכָה אַחַת:

וְאֵין עוֹבְרִין לִפְנֵי הַתֵּבָה. שְׁלִיחַ צִבּוּר:

וְאֵין נוֹשְׂאִין כַּפֵּיהֶן. לְבָרֵךְ בִּרְכַּת כֹּהֲנִים:

וְאֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה. בְּצִבּוּר. וְכָל הֲנֵי אֵין נַעֲשִׂים בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, דִּכְתִיב (ויקרא כב) וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה לֹא יִהֵא בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, כְּתִיב הָכָא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּכְתִיב הָתָם (במדבר טו) הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת, מַה לְּהַלָּן עֲשָׂרָה, שֶׁאֵין עֵדָה פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה, אַף כָּאן עֲשָׂרָה:

וְאֵין עוֹשִׂין מַעֲמָד וּמוֹשָׁב. לְמֵת, כְּשֶׁנּוֹשְׂאִין אֶת הַמֵּת לְקָבְרוֹ הָיוּ יוֹשְׁבִים שֶׁבַע פְּעָמִים לִכְבוֹד הַמֵּת, וְאוֹמְרִים עַל כָּל פֶּרֶק וּפֶרֶק שֶׁל הֶסְפֵּד עִמְּדוּ יְקָרִים עֲמֹדוּ, שְׁבוּ יְקָרִים שֵׁבוּ. וּבְבָצִיר מֵעֲשָׂרָה לַאו אֹרַח אַרְעָא:

בִּרְכַּת אֲבֵלִים. בִּרְכַּת רְחָבָה. שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים בְּרָכָה כְּנֶגֶד אֲבֵלִים, וּבְרָכָה כְּנֶגֶד הַמְנַחֲמִים כוּ', כִּדְמִפֹּרָשׁ בְּפֶרֶק קַמָּא דִּכְתֻבּוֹת [דף ח]:

וְתַנְחוּמֵי אֲבֵלִים. עוֹמְדִים בְּשׁוּרָה כְּשֶׁחוֹזְרִין מִן הַקֶּבֶר וּמְנַחֲמִין אֶת הָאֲבֵלִים, וְאֵין שׁוּרָה פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה:

וּבִרְכַּת חֲתָנִים. שֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁאוֹמְרִים לֶחָתָן:

וְאֵין מְזַמְּנִין. כֵּיוָן דְּבָעֵי לְמֵימַר נְבָרֵךְ אֱלֹהֵינוּ, בְּצִיר מֵעֲשָׂרָה לַאו אֹרַח אַרְעָא:

וְהַקְּרָקָעוֹת. שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, הַבָּא לִפְדּוֹתָן צָרִיךְ עֲשָׂרָה וְאֶחָד מֵהֶן כֹּהֵן, דַּעֲשָׂרָה כֹּהֲנֵי כְּתוּבִים בְּפָרָשַׁת הֶקְדֵּשׁוֹת, שְׁלֹשָׁה בַּעֲרָכִין וּשְׁלֹשָׁה בַּבְּהֵמָה וְאַרְבָּעָה בַּקַּרְקָעוֹת:

וְאָדָם כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. אִם אָמַר דָּמַי עָלַי, שָׁמִין אוֹתוֹ כְּעֶבֶד, וְעֶבֶד אִתְקַשׁ לַקַּרְקָעוֹת, דִּכְתִיב (ויקרא כה) וְהִתְנַחַלְתֶּם אוֹתָם לִבְנֵיכֶם. וְכִי הֵיכִי דְּבַקַּרְקָעוֹת בָּעֵינַן עֲשָׂרָה וְחַד מִנַּיְהוּ כֹּהֵן, הָכִי נַמִּי בָּאָדָם:

משנה ד

וְלֹא יִקְרָא לַמְתַרְגְּמָן יוֹתֵר מִפָּסוּק אֶחָד. שֶׁלֹּא יִטְעֶה הַמְתַרְגְּמָן, שֶׁמְּתַרְגֵּם עַל פֶּה:

וּבַנָּבִיא שְׁלֹשָׁה. אִם יִרְצֶה. וְלֹא אִכְפַּת לָן אִם יִטְעֶה, דְּלֹא נָפְקָא לָן הוֹרָאָה מִנַּיְהוּ:

וְאִם שְׁלָשְׁתָּן שָׁלֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת. כְּגוֹן כִּי כֹּה אָמַר ה' חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם, כִּי כֹּה אָמַר ה' מִצְרַיִם יָרַד עַמִּי בָּרִאשׁוֹנָה, וְעַתָּה מַה לִּי פֹּה נְאֻם ה', הֵם שָׁלֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה מִקְרָאוֹת רְצוּפִים:

מְדַלְגִין בַּנָּבִיא. מִפָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה, וַאֲפִלּוּ מֵעִנְיָן לְעִנְיָן:

וְאֵין מְדַלְגִין בַּתּוֹרָה. בִּשְׁנֵי עִנְיָנִים. אֲבָל בְּעִנְיָן אֶחָד מְדַלְגִין, כְּמוֹ שֶׁהָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל קוֹרֵא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים פָּרָשַׁת אַחֲרֵי מוֹת, וּמְדַלֵּג וְקוֹרֵא אַךְ בָּעָשׂוֹר:

עַד שֶׁלֹּא יַפְסִיק הַתַּרְגְּמָן. הַמְדַלֵּג בֵּין בַּתּוֹרָה בְּעִנְיָן אֶחָד, בֵּין בַּנָּבִיא וַאֲפִלּוּ בִּשְׁנֵי עִנְיָנִים, לֹא יִשְׁהֶא אֶלָּא בִּכְדֵי שֶׁיִּשְׁלִים הַמְתֻרְגְּמָן לְתַרְגֵּם מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְתַרְגֵּם, שֶׁאֵין כָּבוֹד לַצִּבּוּר לַעֲמֹד שָׁם בִּשְׁתִיקָה:

משנה ה

הַמַּפְטִיר בַּנָּבִיא. מִי שֶׁרָגִיל לְהַפְטִיר בַּנָּבִיא, תִּקְנוּ חֲכָמִים שֶׁיְּהֵא הוּא פּוֹרֵס עַל שְׁמַע בָּרַבִּים:

וְהוּא עוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה. לְהוֹצִיא אֶת הָרַבִּים בִּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם בַּתְּפִלָּה, הוֹאִיל וּמַמְצִיא אֶת עַצְמוֹ לְהַפְטִיר דַּהֲוֵי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ כְּבוֹדוֹ, תִּקְנוּ לוֹ אֶת זוֹ לְכְבוֹדוֹ:

וְאִם הָיָה קָטָן. שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲבֹר לִפְנֵי הַתֵּבָה, וְלֹא לִפְרֹס עַל שְׁמַע:

אָבִיו אוֹ רַבּוֹ. עוֹבְרִים לִפְנֵי הַתֵּבָה:

עַל יָדוֹ. בִּשְׁבִילוֹ:

משנה ו

קָטָן קוֹרֵא בַּתּוֹרָה. וְיֵשׁ מִן הַגְּאוֹנִים שֶׁאָמְרוּ דַּוְקָא מִשְּׁלִישִׁי וְאֵילָךְ:

אֲבָל אֵינוֹ פּוֹרֵס עַל שְׁמַע. לְפִי שֶׁהוּא בָּא לְהוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן, וְכָל שֶׁאֵינוֹ חַיָּב בְּדָבָר אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן:

וְאֵינוֹ נוֹשֵׂא אֶת כַּפָּיו. אִם הוּא כֹּהֵן, שֶׁאֵין כְּבוֹד לַצִּבּוּר שֶׁיִּהְיוּ כְּפוּפִין לִבְרָכָתוֹ:

פּוֹחֵחַ. בְּגָדָיו קְרוּעִים וּזְרוֹעֹתָיו נִרְאִים מִבַּחוּץ. עָרֹם וְיָחֵף, מִתַּרְגְּמִינַן פּוֹחֵחַ וְיָחֵף:

פּוֹרֵס עַל שְׁמַע. שֶׁהֲרֵי הוּא מְחֻיָּב בַּדָּבָר:

אֲבָל אֵינוֹ קוֹרֵא בַּתּוֹרָה. מִפְּנֵי כְּבוֹד הַתּוֹרָה. וְכֵן לִפְנֵי הַתֵּבָה וְכֵן לִנְשֹׂיאַת כַּפַּיִם, מִפְּנֵי שֶׁגְּנַאי הוּא לַצִּבּוּר:

סוּמָא פּוֹרֵס עַל שְׁמַע. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה מְאוֹרוֹת יֵשׁ לוֹ הֲנָאָה מִן הַמְּאוֹרוֹת, שֶׁבְּנֵי אָדָם רוֹאִין אוֹתוֹ וּמַצִּילִין אוֹתוֹ מִן הַמִּכְשׁוֹלִים:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כֹּל מִי שֶׁלֹּא רָאָה מְאוֹרוֹת מִיָּמָיו לֹא יִפְרֹס. שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ הֲנָאָה מֵהֶם לְעוֹלָם. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ז

כֹּהֵן שֶׁיֵּשׁ בְּיָדָיו מוּמִין. וְכֵן בְּפָנָיו אוֹ בְּרַגְלָיו:

לֹא יִשָּׂא אֶת כַּפָּיו. שֶׁאֵין הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִין לַעֲלוֹת בְּסַנְדְּלֵיהֶן לַדּוּכָן, וְאִם יֵשׁ מוּמִין בְּרַגְלָיו יִסְתַּכְּלוּ בּוֹ, וּמִתּוֹךְ כָּךְ יָבֹאוּ לְהִסְתַּכֵּל בְּיָדָיו, וְהַמִּסְתַּכֵּל בַּכֹּהֲנִים כְּשֶׁנּוֹשְׂאִים כַּפֵּיהֶן עֵינָיו כֵּהוֹת, וְחֲגִיגָה ט"ז ע"א], לְפִי שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בֵּין יְדֵיהֶם:

אִסְטִיס. צִבְעוֹ דּוֹמֶה לַתְּכֵלֶת:

פּוּאָה. שָׂרָשִׁים אֲדֻמִּים שֶׁצּוֹבְעִים בָּהֶם אָדֹם. וּמַסִּיק בַּגְּמָרָא שֶׁאִם הָיָה דָּשׁ בְּעֵירוֹ, כְּלוֹמַר רָגִיל עִמָּהֶם וְכֻלָּם יוֹדְעִים בַּמּוּמִין שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אוֹ בַּצֶּבַע שֶׁבְּיָדָיו, אוֹ שֶׁרֹב אַנְשֵׁי הָעִיר מְלַאכְתָּן בְּכָךְ, מֻתָּר, דְּשׁוּב אֵין מִסְתַּכְּלִים בּוֹ:

משנה ח

אַף בִּלְבָנִים לֹא יַעֲבֹר. חֲיִשִׁינַן שֶׁמָּא מִינוּת נִזְרְקָה בּוֹ, דְּעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה מַקְפִּידִין בְּכָךְ:

הָעוֹשֶׂה תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁוֹ עֲגֻלּוֹת. כְּאֶגוֹז אוֹ כְּבֵיצָה:

סַכָּנָה. שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס בְּרֹאשׁוֹ:

וְאֵין בָּהּ מִצְוָה. דִּתְפִלִּין מְרֻבָּעוֹת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי:

הֲרֵי זֶה דֶּרֶךְ מִינוּת. שֶׁבּוֹזִים דִּבְרֵי חֲכָמִים וְהוֹלְכִים אַחַר מַשְׁמָעוּת הַמִּקְרָא, וְאוֹמְרִים בֵּין עֵינֶיךָ מַמָּשׁ, עַל יָדְךָ מַמָּשׁ. וַחֲכָמִים לָמְדוּ בְּגְזֵרָה שָׁוָה בֵּין עֵינֶיךָ, בְּמָקוֹם שֵׂעָר שֶׁבְּרֹאשׁ, מָקוֹם שֶׁמֹּחוֹ שֶׁל תִּינוֹק רוֹפֵס. עַל יָדְךָ, בְּגֹבַהּ הַיָּד, קִבְּרָת בְּרֹאשׁ הַזְּרוֹעַ, שֶׁתְּהֵא כְּנֶגֶד הַלֵּב: **צְפֹּן זָהָב וְכוּ'**. וְהַכָּתוּב אוֹמֵר (שמות יג) לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ, מִן הַמֻּתָּר בְּפִיךָ, שֶׁיִּהֵא הַכֹּל מֵעוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה וְלֹא מִזָּהָב:

וּנְתָנָהּ עַל בֵּית אֲנָקְלִי. עַל בֵּית יָד הַמַּלְבּוּשׁ מִבַּחוּץ. וְהַכָּתוּב אוֹמֵר לְךָ לְאוֹת, וְלֹא לְאֲחֵרִים לְאוֹת:

הֲרֵי זֶה דֶּרֶךְ הַחִיצוֹנִים. בְּנֵי אָדָם הַהוֹלְכִים אַחַר דַּעְתָּם חוּץ מִדַּעַת הַחֲכָמִים:

משנה ט

יְבָרְכוּךְ טוֹבִים הֲרֵי זוֹ דֶּרֶךְ מִינוּת. שֶׁצְּרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְצָרֵף עִמָּהֶם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בַּאֲגַדַּת תַּעֲנִיּוֹתֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי חֶלְבָּנָה רֵיחָהּ רַע וּמְנָאָה הַכָּתוּב עִם סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת:

עַל קַן צִפּוֹר יַגִּיעוּ רַחֲמֶיךָ. כְּמוֹ שֶׁהִגִּיעוּ רַחֲמֶיךָ עַל קַן צִפּוֹר וְגָזַרְתָּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים (דברים כב), כֵּן חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ. מַשְׁתִּיקִין אוֹתוֹ, שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רַחֲמִים, וְהֵם אֵינָן אֶלָּא גְּזֵרוֹת:

וְעַל טוֹב יִזָּכֵר שִׁמְךָ. עַל טוֹבָתְךָ נוֹדֶה לְךָ. מַשְׁתִּיקִין אוֹתוֹ, שֶׁאָנוּ חַיָּבִים לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה כְּשֵׁם שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַטּוֹבָה:

מוֹדִים מוֹדִים. דְּמֵחֲזֵי כִּשְׁתֵּי רְשֻׁיּוֹת, כְּמוֹדֶה וּמְקַבֵּל עָלָיו שְׁנֵי אֱלֹהוּת:

הַמְכַנֶּה בָּעֲרָיוֹת. שֶׁדּוֹרֵשׁ פָּרָשָׁה שֶׁל עֲרָיוֹת בִּלְשׁוֹן כִּנּוּי, שֶׁאוֹמֵר דְּלֹא בָּעֲרָיוֹת מַמָּשׁ דִּבֵּר הַכָּתוּב אֶלָּא שֶׁלֹּא יְגַלֶּה קְלוֹן אָבִיו וּקְלוֹן אִמּוֹ בָּרַבִּים:

וּמְזָרְעָךְ לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר בְּאַרְמִיּוּתָא. לֹא תָּבֹא עַל הַגּוֹיָה וְתוֹלִיד בֵּן לַעֲבוֹדָה זָרָה:

מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ בְּנִזִיפָה. שֶׁעוֹקֵר הַכָּתוּב מִמַּשְׁמָעוּתוֹ, וְנוֹתֵן כָּרֵת לַבָּא עַל הַגּוֹיָה, וּמְחַיְּבוֹ חַטָּאת עַל הַשּׁוֹגֵג:

משנה י

מַעֲשֶׂה אַמְנוֹן וְתָמָר נִקְרָא וּמִתַּרְגֵּם. וְלֹא חָיְשִׁינַן לִיקְרִיהּ דְּדָוִד. וְהוּא, דְּלֹא כְּתִיב אַמְנוֹן בֶּן דָּוִד, כִּדְבָעֵינַן לְמֵימַר לְקַמָּן:

מַעֲשֶׂה עֵגֶל הָרִאשׁוֹן נִקְרָא וּמִתַּרְגֵּם. וְלֹא חָיְשִׁינַן לִיקְרָא דְּיִשְׂרָאֵל:

מַעֲשֶׂה עֵגֶל הַשֵּׁנִי. מִן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן עַד וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת הָעָם וְגוֹ', וּפָסוּק וַיִּגֹּף ה' אֶת הָעָם, כָּל אֵלּוּ נִקְרָאִים וְלֹא מִתַּרְגְּמִין, מִשּׁוּם יִקְרָא דְּאַהֲרֹן:

בִּרְכַּת כֹּהֲנִים. נִקְרָאִים וְלֹא מִתַּרְגְּמִין מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹשֵׂא פָּנִים, וְהֵן אֵינָן יוֹדְעִים שֶׁכְּדַאי הֵן יִשְׂרָאֵל לָשֵׂאת לָהֶם פָּנִים:

מַעֲשֶׂה דָּוִד וַאֲמְנוֹן. לֹא נִקְרָאִים בַּהַפְטָרָה, וְלֹא מִתַּרְגְּמִין, כָּל אוֹתָן פְּסוּקִים שֶׁכָּתוּב בָּהֶם אַמְנוֹן בֶּן דָּוִד. אֲבָל אוֹתָן שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן אַמְנוֹן סְתָם, הָא אָמְרִינַן לְעֵיל מַעֲשֶׂה אַמְנוֹן וְתָמָר נִקְרָא וּמִתַּרְגֵּם:

אֵין מַפְטִירִין בַּמֶּרְכָּבָה. דִּלְמָא אָתֵי לְשַׁיּוֹלֵי וּלְעִיּוּנֵי בָּהּ:

וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ:

אֵין מַפְטִירִין בְּהוֹדַע אֶת יְרוּשָׁלַיִם (יחזקאל טז), **מִשּׁוּם יִקְרָא דִּירוּשָׁלַיִם.** וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: